

Viera Marková

Viktor Marko

Univerzity Mateja Bela, Ekonomická fakulta
Banská Bystrica
e-mail: viera.markova@umb.sk; viktor.marko@umb.sk
tel. 42 148 446 21 40

Zrušenie a zánik ako jedna z fáz životného cyklu podniku v kontexte koncepcie spoločenskej zodpovednosti podniku

***Zhrnutie.** Jednou z fáz životného cyklu podniku je aj jeho úpadok a prípadné zrušenie, ako proces vedúci k ukončeniu podnikateľskej činnosti podniku a k jeho zániku. Zrušenie podniku neovplyvňuje len ďalšie fungovanie podniku až po jeho zánik, ale ovplyvňuje aj množstvo ďalších subjektov, ktoré sú so zanikajúcim podnikom vo vzájomnej interakcii. Z tohto dôvodu je preto potrebné včas identifikovať problémy, ktoré môžu viesť k ukončeniu podnikateľských aktivít, aby sa na daný podnik nepozeralo ako na nezodpovedného účastníka trhu, ale ako na podnik, ktorý svoje aktivity vykonáva spoločensky zodpovedne a neohrozuje tak ostatné subjekty na trhu.*

***Kľúčové slová:** zrušenie a zánik podniku, spoločensky zodpovedné podnikanie*

Úvod

Jednou z fáz životného cyklu podniku je aj jeho úpadok a prípadné zrušenie, ako proces vedúci k ukončeniu podnikateľskej činnosti podniku a k jeho zániku. Zrušenie podniku neovplyvňuje len ďalšie fungovanie podniku až po jeho zánik, ale ovplyvňuje aj množstvo ďalších subjektov, ktoré sú so zanikajúcim podnikom vo vzájomnej interakcii. Z tohto dôvodu je preto potrebné včas identifikovať problémy, ktoré môžu viesť k ukončeniu podnikateľských aktivít, aby sa na daný podnik nepozeralo ako na nezodpovedného účastníka trhu, ale ako na podnik,

ktorý svoje aktivity vykonáva spoločensky zodpovedne a neohrozuje tak ostatné subjekty na trhu.

Právne a ekonomické nástroje zániku podnikov plnia aj určitú ochranu na trhu a sú filtrom proti tomu, aby ekonomický neúspech podnikov negatívne nepostihol väčšiu skupinu podnikateľov alebo spotrebiteľov. Včasné vyhlásenie konkurzu alebo povolenie reštrukturalizácie zabráni negatívnemu ekonomickému pôsobeniu neúspešného subjektu a tým aj tomu, aby takýto subjekt zvyšoval svoje záväzky a znižoval hodnotu aktív. Pokiaľ sa však tomu včas nezabráni, platobná neschopnosť jedného subjektu postupne vyvoláva platobnú neschopnosť ďalších (primárna a sekundárna platobná neschopnosť). Ekonomický neúspech podnikov súčasne zvyšuje konkurenčný tlak na ostatných, ktorí podnikajú v tom istom odbore a núti ich zvyšovať produktivitu práce a kvalitu tovarov a poskytovaných služieb. Z týchto dôvodov je potrebné pozerat' sa na zrušenie podnikateľského subjektu ako na prirodzený a objektívne nevyhnutný sprievodný znak podnikania. Podľa súčasne platnej právnej úpravy prichádza do úvahy niekoľko spôsobov ukončenia podnikateľskej činnosti; najčastejšie je to likvidácia a konkurz.

1. Zrušenie a zánik podniku ako jedna z fáz jeho životného cyklu

„Život“ podniku môže byť rôzne dlhý. Odrážajú sa v ňom všetky manažérske, výrobné, technologické, právne, etické, ekologické a ekonomické aspekty podnikania¹. M. Sedlák² uvádza, že životný cyklus odzrkadľuje kvalitu všetkých aktivít podnikania, zrelosť, stabilitu, resp. nestabilitu, a tým umožňuje predikovať aj jeho ďalší vývoj. Počas životného cyklu sa podniky z rôznych dôvodov dostávajú do krízovej situácie. Krízu podniku môžeme chápať ako situáciu rôznej časovej dĺžky, v ktorej sa rozhoduje o tom, či sa podnik vráti do situácie, v ktorej bol pred vznikom krízy, alebo je perspektívne ohrozené dosahovanie podnikových cieľov, prípadne jeho ďalšia existencia. Krízu je možné podľa R. Zuzáka a M. Königovej³ definovať ako narušenie rovnováhy v niektorom jeho subsysteme, ktoré môže ohroziť dosahovanie cieľov podniku alebo dokonca viesť k ohrozeniu jeho ďalšej existencie.

Cieľom väčšiny podnikov je dosahovať rast, ktorý má svoju kvantitatívnu podobu (rast obratu, majetku, zisku, počtu pracovníkov) a kvalitatívnu podobu

¹ M. Kupkovič, *Podnikové hospodárstvo*, Sprint Vfra, Bratislava 2003.

² M. Sedlák, a kol., *Podnikové hospodárstvo*, Iura Edition, Bratislava 2007, s. 32.

³ R. Zuzák, M. Königová, *Krizové řízení podniku*, Grada Publishing, Praha 2009, s. 30.

(životaschopnosť, prosperita podniku). Ak sa podnik dostane do zlej ekonomickej situácie, mal by sa snažiť zachrániť. Sanáciou označujeme súbor opatrení zameraných na prekonanie trvalejšej neuspokojivej likvidity alebo hrozivo sa znižujúcej rentability podniku⁴. V zmysle koncepcie spoločenskej zodpovednosti podniku (SZP), ktorý okrem iného predstavuje aj sledovanie a vylepšovanie procesov, pomocou ktorých podnik prispieva k rozvoju ekonomického, ekologického a sociálneho prostredia, by sa mal snažiť minimalizovať prípadné negatívne dôsledky svojej činnosti. Podľa Svetového hnutia pre trvalo udržateľný rozvoj predstavuje koncepcia SZP „kontinuálny záväzok správať sa eticky, prispievať k trvalo udržateľnému ekonomickému rozvoju a zároveň prispievať k zlepšovaniu kvality života zamestnancov, ich rodín, rovnako ako lokálnej komunity a spoločnosti ako celku“⁵. Podľa T.M. Jonesa⁶ koncepcia SZP vyjadruje záväzky podnikov voči všetkým skupinám, z ktorých sa skladá spoločnosť, nielen voči ich akcionárom.

V prípade, keď sa ozdravné opatrenia ukážu ako nedostatočné, je zánik podniku nevyhnutný. K zániku podniku pritom môže dôjsť buď na základe dobrovoľného rozhodnutia, alebo na základe donútenia okolnosťami. Základná právna úprava zániku právnických osôb je obsiahnutá v Občianskom zákonníku (zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov). Podľa § 20a ods. 1 Občianskeho zákonníka právnická osoba sa zrušuje dohodou, uplynutím doby alebo splnením účelu, na ktorý bola zriadená, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak. Právna úprava taktiež dôsledne rozlišuje dve základné právne skutočnosti, ktorých nastúpením začína a končí fáza ukončenia existencie právnickej osoby – jej zrušenie a zánik.

Podľa M. Patakyovej⁷ je zrušenie a zánik zásadne zavŕšením existencie spoločnosti a má dvojfázový, príp. trojfázový charakter. Definitívnemu zániku obchodnej spoločnosti ako právnickej osoby tak predchádza sled niekoľkých dôležitých krokov, medzi ktorými prvé miesto zastáva zrušenie spoločnosti. M. Ďurica⁸ uvádza, že proces zrušenia a zániku obchodnej spoločnosti je viacstupňový – zahŕňa zrušenie spoločnosti, jej likvidáciu, okrem prípadov, keď sa v zmysle zákona nevyžaduje a zánik spoločnosti, ku ktorému dochádza jej výmazom z obchodného registra. Počas obdobia medzi zrušením a zánikom podniku je v plnom rozsahu zachovaná jeho právna subjektivita – podnik môže byť účastníkom právnych

⁴ K. Vlachynský, *Podnikové financie*, Súvaha, Bratislava 2002.

⁵ A. Bussard, E. Marček, M. Markuš, M. Bunčák, *Spoločensky zodpovedné podnikanie*, Nadácia Integra, Nadácia Pontis, Panet, Bratislava 2005.

⁶ T.M. Jones, *Corporate Social Responsibility revisited*, „California Management Review“ 1980, vol. 38, no 3, s. 10.

⁷ M. Patakyová a kol., *Obchodný zákonník, úplné znenie zákona s výkladom a judikátmi*, in: *EPP 2002*, č. 5-6, *Poradca podnikateľa*, Žilina 2002, s. 55.

⁸ M. Ďurica, *Zrušenie, likvidácia a zánik obchodných spoločností* (3. časť), „Justičná revue“ 2004, 56, č. 1, s. 1036.

vzťahov, môže nadobúdať práva a povinnosti, má deliktuálnu a procesnú spôsobilosť, môže byť jednoducho plnohodnotným účastníkom právnych vzťahov (aj keď táto skutočnosť je limitovaná zákonným obmedzením likvidátora konať v čase likvidácie napr. v ustanovení § 72 ods. 1 Obchodného zákonníka – ten totiž môže uzatvárať nové zmluvy len v rozsahu potrebnom na vybavenie nedokončených obchodov, čím je súčasne daná aj obmedzená spôsobilosť obchodnej spoločnosti byť účastníkom právnych vzťahov).

Zrušenie a zánik obchodných spoločností predstavujú (tak, ako je to v prípade založenia a vzniku spoločnosti) dva relevantné medzníky smerujúce k skončeniu činnosti obchodnej spoločnosti a definitívnemu ukončeniu jej existencie ako právnickej osoby. Zrušenie musí vždy predchádzať zániku spoločnosti, je teda, rovnako ako založenie pred vznikom spoločnosti, materiálnym predpokladom zániku obchodnej spoločnosti ako podnikateľského subjektu. Zánik podniku sa realizuje výmazom z obchodného registra.

Možno ho definovať ako právnu skutočnosť viazanú na úkon oprávnenej osoby (najčastejšie spoločníkov obchodnej spoločnosti alebo jej valného zhromaždenia) alebo súdu, vykonaný na základe zákona, ktorej výsledkom po vykonanej likvidácii alebo bez nej (ak spoločnosť napr. nemá majetok postačujúci na vykonanie likvidácie alebo jej obchodné imanie prechádza na právneho nástupcu), je zánik spoločnosti. Napr. K. Eliáš⁹ definuje zrušenie spoločnosti ako právnu skutočnosť, podmieňujúcu ukončenie existencie obchodnej spoločnosti.

Právny poriadok SR neobsahuje osobitný právny predpis, ktorý by upravoval výlučne problematiku zrušenia, likvidácie a zániku právnických osôb. Všeobecnú úpravu obsahuje Občiansky zákonník v § 20a, na ktorú nadväzujú osobitné právne predpisy (napr. samotný Obchodný zákonník). I. Pelikánová a kol.¹⁰ konštatuje, že platná právna úprava vymedzuje základné ustanovenia o zrušení spoločnosti do kogentných ustanovení § 68-69b Obchodného zákonníka, pričom v § 68 Obchodného zákonníka, ktorý je všeobecný a vypočítava právne dôvody zrušenia spoločnosti vrátane tých, ktoré vedú k zániku bez likvidácie, je riešená tiež otázka, v ktorých prípadoch je alebo nie je nutné likvidáciu vykonať.

Dôvody, o ktoré sa opiera zrušenie obchodných spoločností, sú rôznorodé a pri snahe o ich systematizáciu vznikajú isté problémy – spočívajú v tom, že v dôsledku častých, na seba mnohokrát nenadväzujúcich zmien a doplnení Obchodného zákonníka, stratila príslušná právna úprava zodpovedajúcu mieru koherencie a kompatibility. Práve preto je veľmi ťažké nájsť jednotné kritérium klasifikácie dôvodov zrušenia spoločnosti, ktoré by všeobecne akceptovateľným

⁹ K. Eliáš, *Zrušení obchodní společnosti, IV. Likvidace obchodní společnosti*, „Právník“ 1994, č. 4, s. 297.

¹⁰ I. Pelikánová a kol., *Obchodní právo*, díl. I. a II, Codex, Praha 1993, s. 1997.

a zrozumiteľným spôsobom dokázalo byť základom pre vytvorenie istej systematizácie uvedenej problematiky.

Medzi spôsoby zrušenia spadajúce pod všeobecné dôvody zrušenia obchodných spoločností v zmysle § 68 ods. 3 Obchodného zákonníka zaraďujeme:

1. Zrušenie uplynutím času

Na základe ustanovenia § 68 ods. 3 písm. a) Obchodného zákonníka môžu všetky formy obchodných spoločností ohraničiť svoju existenciu buď určitým konkrétnym dátumom (napr. do 31.12.2020) alebo určitou lehotou (napr. 10 rokov), pričom uplynutím takto stanoveného času dochádza priamo ex lege a ipso facto k zrušeniu spoločnosti. Na druhej strane platí, že ani Obchodný zákonník, ani žiadny právny predpis priamo nezakazuje obchodnej spoločnosti rozhodnúť o jej zrušení aj pred uplynutím doby, na ktorú bola založená – v takom prípade sa spoločnosť zruší k dňu účinnosti rozhodnutia o zrušení.

Aj keď v podnikateľskej praxi je tento z prípustných dôvodov dobrovoľného zrušenia spoločnosti najzriedkavejší, jeho miesto v slovenskom Obchodnom zákonníku má svoje reálne opodstatnenie, najmä v prípade spoločností zakladaných ad hoc na splnenie určitého, časovo ohraničeného cieľa.

2. Zrušenie rozhodnutím spoločnosti

Rozhodnutie o zrušení spoločnosti má spravidla podobu uznesenia valného zhromaždenia alebo iného kvalifikovaného rozhodnutia spoločníkov spoločnosti (napr. v rámci rozhodovacej činnosti spoločníkov spoločnosti mimo valného zhromaždenia – per rollam), ktoré zakladá právnu skutočnosť, smerujúcu k zrušeniu spoločnosti. Možno pritom konštatovať, že tento zrušovací dôvod sa v praxi obchodných spoločností objavuje najčastejšie, dôvodom môže byť napr. dosiahnutie určitého účelu, na ktorý bola spoločnosť založená (privatizácia), alebo, a pritom veľmi frekventovane, zlá ekonomická situácia spoločnosti.

Pokiaľ registrový súd nerozhodne o výmaze spoločnosti ex offi, ale na základe návrhu na výmaz, musí spoločnosť k návrhu na výmaz doložiť súhlas správcu dane. Súhlas správcu dane si musí vyžiadať samotná spoločnosť. Bez súhlasu správcu dane súd nemôže spoločnosť vymazať z obchodného registra. Podľa § 54 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov správca dane prihliada na daňové nedoplatky alebo na prebiehajúcu daňovú kontrolu alebo vyrubovacie konanie.

3. Zrušenie rozhodnutím súdu

Napĺňaním tejto funkcie štátu je tzv. štátny dozor nad dodržiavaním zákonosti v prípade podnikov a v rámci neho jej vynucovanie v prípadoch, keď tieto subjekty svoje základné povinnosti neplnia. Ide pritom v zásade o všeobecné

prípady predpokladané v ustanoveniach § 68 ods. 6 Obchodného zákonníka, ako aj o osobitné prípady, predpokladané v právnych úpravách jednotlivých foriem obchodných spoločností, keď štát, reprezentovaný registrovým súdom (v ktorého obvode je obchodná spoločnosť zapísaná) má oprávnenie rozhodnúť o zrušení spoločnosti a o jej vstupe do likvidácie, pretože spoločnosť svojím konaním alebo v mnohých prípadoch skôr nekonaním porušuje relevantné právne predpisy.

Ak súd z vlastného podnetu alebo na návrh štátneho orgánu (napr. živnostenského úradu, úradu životného prostredia, banského úradu a pod.) alebo na podnet inej osoby, ktorá osvedčí právny záujem, zistí, že spoločnosť nespĺňa podmienky, ktoré sa na jej existenciu alebo podnikateľskú činnosť kladú, môže rozhodnúť o jej zrušení a vstupe do likvidácie – pritom však musí ísť o dôvody, ktoré nastali až po vzniku spoločnosti. Táto funkcia registrového súdu sa, samozrejme, naplňuje najmä v prípade konaní začínajúcich *ex offio* – v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností.

Registrový súd v zmysle platnej právnej úpravy rozhodne o zrušení spoločnosť vtedy, ak sa v príslušnom kalendárnom roku nekonalo valné zhromaždenie alebo ak v čase dlhšom ako tri mesiace neboli ustanovené orgány spoločnosti; spoločnosť stratí oprávnenie na podnikanie; zaniknú predpoklady ustanovené zákonom na vznik spoločnosti; spoločnosť poruší povinnosť vytvoriť alebo doplniť rezervný fond podľa tohto zákona; spoločnosť neustanoví tzv. zodpovedného zástupcu; spoločnosť nesplnila povinnosť uložiť do zbierky listín individuálnu účtovnú závierku za najmenej dve účtovné obdobia nasledujúce po sebe; spoločnosť nespĺňa podmienky podľa § 2 ods. 3 Obchodného zákonníka (vzťahuje sa na sídlo právnickej osoby).

V § 68 ods. 7 Obchodného zákonníka sa súdu ukladá povinnosť poskytnúť spoločnosti lehotu na odstránenie dôvodu, pre ktorý sa zrušenie navrhlo. Lehotu je súd povinný poskytnúť len vtedy, ak odstránenie dôvodu na zrušenie spoločnosti je možné. Súd nie je povinný poskytnúť lehotu ani vtedy, ak spoločnosť nebude mať záujem odstrániť dôvod na zrušenie spoločnosti. Pri doslovnom výklade by poskytnutie lehoty prichádzalo do úvahy len v návrhovom konaní („pre ktorý sa navrhlo zrušenie spoločnosti“), teda nie v konaniach, ktoré začali *ex offio*. Takýto výklad by však podľa M. Patakyovej¹¹ odporoval zásade rovnakého prístupu k účastníkom konania.

V tejto súvislosti považujeme za potrebné uviesť, že s účinnosťou od 1.12.2009 sa do ustanovenia § 68 zaradil nový odsek 10, ktorého účel spočíva predovšetkým v upozornení veriteľov obchodnej spoločnosti, o ktorej zrušení rozhoduje súd podľa odseku 6, na možnosť, že spoločnosť bude zrušená. Podľa predchádzajúceho právneho stavu sa veriteľ spoločnosti, o ktorej zrušení súd rozhodoval,

¹¹ M. Patakyová, *Obchodný zákonník komentár*, C.H. Beck, Praha 2006, s. 171.

o tomto konaní dozvedel až v jeho poslednej fáze – keď bolo vydané rozhodnutie o zrušení spoločnosti a spoločnosť bola *ex offi*o vymazaná z obchodného registra. To znamená, že veriteľ ani nemal možnosť získať vedomosť o konaní o zrušení spoločnosti, pričom zrušenie spoločnosti, ktorá je dlžníkom, má značný vplyv najmä na účtovný a daňový aspekt pohľadávky. Z týchto dôvodov bolo doplnené ustanovenie zakladajúce povinnosť súdu pred vydaním rozhodnutia o zrušení spoločnosti bez likvidácie zverejniť oznámenie v Obchodnom vestníku, obsahom ktorého je informácia o vedení konania o zrušení obchodnej spoločnosti.

4. Zrušenie v dôsledku rozhodnutia konkurzného súdu

Núteným zrušením spoločnosti je aj zrušenie v dôsledku rozhodnutí konkurzného súdu. K zrušeniu spoločnosti dochádza vykonateľnosťou rozhodnutia konkurzného súdu o zrušení konkurzu po splnení rozvrhového uznesenia alebo zrušení konkurzu z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty, alebo zamietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku (v zmysle zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov), alebo zastavení konkurzného konania pre nedostatok majetku alebo zrušení konkurzu pre nedostatok majetku alebo zrušením konkurzu po splnení konečného rozvrhu výťažku (v zmysle zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov).

Pôvodne základnou funkciou konkurzu bolo len pomerné uspokojenie pohľadávok veriteľov z výťažku získaného speňažením majetku dlžníka v ich súbehu, v záujme toho, aby nedošlo k individuálnemu uspokojeniu pohľadávok len niektorých veriteľov. Išlo najmä o to, aby sa konkurzným konaním zabránilo dlžníkovi pokračovať v ekonomickej činnosti.

Postupne sa konkurzné právo od likvidačného konkurzu, v ktorom sa speňažil celý majetok dlžníka, snažilo zaviesť do svojej úpravy nové inštitúty, ktoré by dlžníckym subjektom umožnili pokračovať v podnikateľskej činnosti v rámci osobitného konania pod dohľadom súdu a ním ustanovenej osoby (správcu). Účelom tohto postupu je ekonomické ozdravenie podniku v záujme veriteľov dlžníka, ktorí by mali dosiahnuť vyššie uspokojenie svojich pohľadávok ako v klasickom likvidačnom konkurznom konaní. U právnických osôb tieto konania nespôsobujú zánik podnikov, spôsobujú však zánik ich záväzkov v takom rozsahu, v akom neboli uspokojené. V zmysle platnej právnej úpravy ide o reštrukturalizačné konanie.

Medzi základné štádiá konkurzného konania patrí štádium podania návrhu na vyhlásenie konkurzu; začatie konkurzného konania; vyhlásenie konkurzu; prihlasovanie pohľadávok; zisťovanie pohľadávok; zisťovanie konkurznej podstaty; speňažovanie konkurznej podstaty; rozdeľovanie výťažku; zrušenie konkurzu, t.j. ukončenie procesu konkurzného konania.

2. Analýza vybraných slovenských podnikov z hľadiska ich zrušenia

Cieľom príspevku je na základe charakterizovania jednotlivých spôsobov zrušenia podnikov analyzovať údaje o zániku podnikov a v kontexte konceptu SZP poukázať na to, aké dôsledky má zrušenie a zánik podnikateľského subjektu na zainteresované skupiny (tzv. stakeholderov), s ktorými je v rôznych právnych vzťahoch.

Z údajov uverejňovaných Ministerstvom spravodlivosti SR sme sa zamerali na agendu Obchodného registra „Vym“, ktorá sa zaoberá výlučne výmazom obchodných spoločností z Obchodného registra, a to za roky 2005 až 2012. Do registrovej agendy „Vym“ sa zapisujú len právoplatné rozhodnutia súdov:

- o zamietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku,
- o zrušení konkurzu z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty,
- o zastavení konkurzného konania pre nedostatok majetku,
- o zrušení konkurzu pre nedostatok majetku,
- zrušení spoločnosti bez likvidácie, ak spoločnosť nemá žiaden majetok, na základe ktorých súd vykonáva výmaz spoločnosti z obchodného registra.

Pri spracovaní sekundárnych údajov sme využili viaceré metódy skúmania, a to analýzu, syntézu, komparáciu a abstrakciu. V rámci získaných dát sme hodnotili jednorozmerné charakteristiky, akými je relatívny podiel výmazov z obchodného registra z celkového nápadu (%), ako aj mnohorozmerné premenné, akými je matica reprezentujúca spôsob vybavenia agendy výmazov z Obchodného registra (relatívny podiel (%) – výmaz, iné ukončenie, nevybavené). V analýzach sme za štatisticky preukazné považovali výsledky na hladine významnosti $\alpha = 5\%$. Analýzy boli urobené v programovacom jazyku R (R Development Core Team, 2011).

Na úvod analýzy uvádzame v tabuľke 1 počet jednotlivých právnych foriem obchodných spoločností a ich podiel na všetkých ekonomických subjektoch v sledovanom období rokov 2005 až 2010, aby sme o situácii v SR získali plastickejší obraz.

Z obchodných spoločností počas uvedeného obdobia tvorili spoločnosti s ručením obmedzeným cca 90%, akciové spoločnosti cca 4%, zvyšok tvorili komanditné spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným. Mnohé z akciových spoločností a spoločností s ručením obmedzeným majú charakter mikro podnikov.

Z údajov z tabuľky je zrejmé, že podiel obchodných spoločností na celkovom počte ekonomických subjektov počas celého sledovaného obdobia rástol. Na základe medziročných prírastkov k najväčšiemu nárastu podielu obchodných spo-

Tabuľka 1. Vývoj počtu obchodných spoločností v rokoch 2005-2012 v SR

Právna forma spoločnosti	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Akciová spoločnosť	4598	4786	4972	5227	5358	5547	5616	5654
Spoločnosť s ručením obmedzeným	71 152	80 638	88 760	106 017	112 997	127 778	138 395	148 921
Ostatné OS (v.o.s. + k.s.)	882	893	848	907	915	1013	1099	1114
Spolu obchodné spoločnosti	76 632	86 317	94 580	112 151	119 270	134 338	145 110	155 689
Všetky ekonomické subjekty (ES)*	493 871	527 486	549 413	588 181	593 219	607 397	612 412	610 381
Podiel OS na všetkých ES (%)	15,52	16,36	17,21	19,07	20,11	22,12	23,7	25,5

* Všetky ekonomické subjekty (ES) podľa metodiky Štatistického úradu SR zahŕňajú akciové spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným, ostatné obchodné spoločnosti (verejné obchodné spoločnosti a komanditné spoločnosti), družstvá, štátne podniky, príspevkové organizácie, rozpočtové organizácie, živnostníkov (SZČO), slobodné povolania, samostatne hospodáriacich roľníkov a ostatné právne formy.

P r a m e ň: vlastné spracovanie na základe údajov zo Štatistického úradu SR.

ločností došlo v roku 2008 (o 10,8%) a v roku 2010 (o 10%). Rok 2008 bol okrem iného prípravným rokom pre zavedenie eura, kedy aj narastala obava podnikateľských subjektov zo zmien, ktoré v tejto súvislosti očakávali. Podľa Globálneho monitoru podnikania (Global Entrepreneurship Monitor – GEM), do ktorého sa Slovensko zapojilo prvýkrát v roku 2011, je však na strane druhej v SR neúmerne vysoké ukončenie podnikania (4,7%) v porovnaní s dynamikou podnikateľskej aktivity (2. miesto v Európe)¹².

Aká bola situácia súvisiaca so zánikom obchodných spoločností? V nasledujúcej tabuľke je uvedený počet vymazaných obchodných spoločností z Obchodného registra v príslušnom roku za Slovenskú republiku.

Na základe uvedených údajov je zrejmé, že počet výmazov obchodných spoločností mal stúpajúcu tendenciu, preto sme túto skutočnosť aj štatisticky testovali. Údaje o výmazocho z obchodného registra sme analyzovali s cieľom vyhodnotiť temporálny trend v dátach, ako aj s cieľom porovnať vybavovanie agendy na jednotlivých súdoch v rámci Slovenskej republiky. V analýzach sme hodnotili

¹² *Správa o stave malého a stredného podnikania v Slovenskej republike v roku 2012*, NARMSP, s. 59.

Tabuľka 2. Prehľad o agende výmazov z Obchodného registra v SR v rokoch 2005-2012

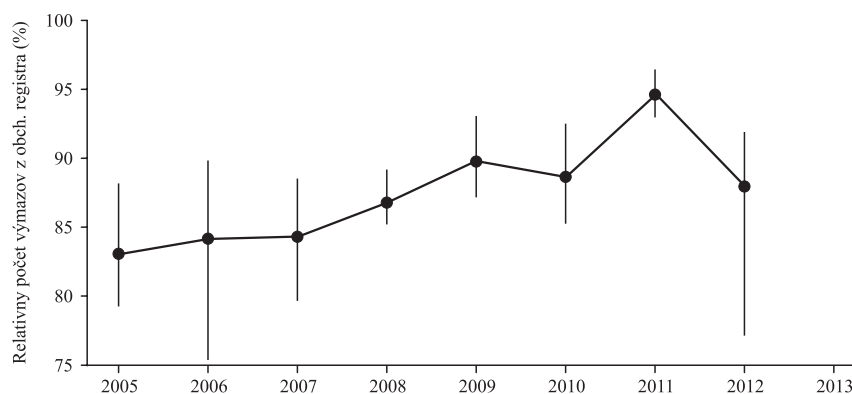
Agenda výmazov z OR	Registrový súd								Spolu
	OS BA	OS TT	OS TN	OS NR	OS ZA	OS BB	OS PO	OS KE	
Rok 2005									
Vybavené	485	220	115	151	75	209	131	230	1616
z toho výmazy	462	217	115	139	74	193	117	225	1542
skončené inak	23	3	0	12	1	16	14	5	74
Nevybavené k 31. 12. 2005	14	6	23	25	27	29	32	23	179
Rok 2006									
Vybavené	681	100	90	324	265	146	191	292	2089
z toho výmazy	669	92	90	308	261	139	184	290	2033
skončené inak	12	8	0	16	4	7	7	2	56
Nevybavené k 31. 12. 2006	120	5	7	47	50	78	12	25	344
Rok 2007									
Vybavené	700	65	90	336	158	393	77	169	1988
z toho výmazy	688	59	90	331	153	382	75	163	1941
skončené inak	12	6	0	5	5	11	2	6	47
Nevybavené k 31. 12. 2007	29	6	20	13	19	48	30	41	206
Rok 2008									
Vybavené	767	41	269	188	307	340	64	632	2608
z toho výmazy	759	37	269	180	299	329	63	631	2567
skončené inak	8	4	0	8	8	11	1	1	41
Nevybavené k 31. 12. 2008	107	1	38	16	28	51	14	71	326
Rok 2009									
Vybavené	575	58	510	159	455	308	74	957	3096
z toho výmazy	572	57	510	154	448	297	71	953	3062
skončené inak	3	1	0	5	7	11	3	4	34
Nevybavené k 31. 12. 2009	85	7	26	6	68	13	6	120	331
Rok 2010									
Vybavené	303	169	427	272	320	258	71	479	2299
z toho výmazy	303	4	426	262	312	255	67	479	2108
skončené inak	0	0	1	10	8	3	4	0	26
Nevybavené k 31. 12. 2010	59	25	17	15	76	3	12	29	236
Rok 2011									
Vybavené	698	373	453	398	428	338	175	246	3109
z toho výmazy	691	365	453	398	415	336	175	244	3077
skončené inak	7	8	0	0	13	2	0	2	32
Nevybavené k 31. 12. 2011	47	20	4	13	27	6	27	17	161
Rok 2012									
Vybavené	1234	366	290	418	355	263	150	301	3377
z toho výmazy	1224	357	288	406	351	262	148	299	3335
skončené inak	10	9	2	12	4	1	2	2	42
Nevybavené k 31. 12. 2012	68	54	17	17	62	20	115	10	363

Pozn.: nápady = počet doručených nových návrhov na výmaz z Obchodného registra.

P r a m e ň: vlastné spracovanie na základe údajov z Ministerstva spravodlivosti SR.

jednorozmerné charakteristiky, a to relatívny podiel výmazov z Obchodného registra z celkového nápadu (%), a taktiež sme hodnotili mnohorozmerné premenné, a to maticu reprezentujúcu spôsob vybavenia agendy výmazov z Obchodného registra (relatívny podiel (%) – výmaz, iné ukončenie, nevybavené).

Pri hodnotení trendu v relatívnom zastúpení výmazov z obchodného registra neboli zistené žiadne štatisticky preukazné zmeny v priebehu rokov 2005 až 2012 (Wilks $\lambda = 0.05$, $p = 0.415$). Z grafického zobrazenia priemerného zastúpenia v jednotlivých rokoch je síce badateľná istá tendencia k nárastu, avšak vzhľadom na šírku intervalov spoľahlivosti nie je možné tieto zmeny považovať za preukazné (graf 1).

Graf 1. Trend v relatívnom zastúpení výmazov z Obchodného registra

Pozn.: V grafe sú zobrazené priemery pre jednotlivé roky (čierny krúžky) a 95-percentné bootstrapové intervaly spoľahlivosti, ktoré zohľadňujú dizajn s opakovaným meraním.

P r a m e ň: vlastné spracovanie.

Napriek stúpajúcemu trendu výmazov obchodných spoločností z Obchodného registra je aj samotný počet existujúcich (a novovznikajúcich) obchodných spoločností stále vyšší. Dokumentujú to údaje uvedené v tabuľke 3.

Tento jav podľa nášho názoru môžeme prisúdiť tomu, že v podmienkach Slovenskej republiky je ešte stále jednoduchšie a rýchlejšie obchodnú spoločnosť (podnikateľský subjekt) založiť a začať podnikat' ako zrušiť a vymazať z Obchodného registra. Tento jav bol potvrdený aj analýzou, ktorú sme vykonali vo vzťahu k jednotlivým spôsobom zrušenia obchodných spoločností podľa Obchodného zákonníka.

Situáciu v počte spoločností, ktoré končia s podnikateľskou činnosťou v dôsledku zániku, t.j. vymazania z Obchodného registra v SR, sme komparovali so situáciou v ČR, ktorá mala rovnaké východiskové podmienky na zriadenie aj zrušenie ako SR. Ministerstvo spravodlivosti ČR každoročne vydáva štatistickú

Tabuľka 3. Podiel OS na všetkých ES a medzoročné prírastky podielu OS v SR v %

Údaje	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obchodné spoločnosti (OS)	76 632	86 317	94 580	112 151	119 270	134 338	145 110	155 689
Všetky ekonomické subjekty (ES)	493 871	527 486	549 413	588 181	593 219	607 397	612 412	610 381
Podiel OS na všetkých ES (%)	15,52	16,36	17,21	19,07	20,11	22,12	23,69	25,51
Medzoročné prírastky podielu OS (%)	–	5,41	5,20	10,80	5,50	10,00	7,10	7,69

P r a m e ň: vlastné spracovanie na základe údajov zo Štatistického úradu SR.

Tabuľka 4. Podiel nevybavených výmazov v SR a v ČR v rokoch 2005-2012

Údaj	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
SR								
Počet vybavených výmazov	1616	2089	1988	2608	3096	2299	3109	3377
Počet nevybavených výmazov	179	344	206	326	331	236	161	363
Počet výmazov spolu	1795	2433	2194	2934	3427	2535	3270	3740
Podiel nevybavených výmazov (%)	9,9	14,1	9,4	11,1	9,7	9,3	4,9	9,7
ČR								
Počet vybavených výmazov	5919	7292	7551	7235	8842	8877	10 736	5488
Počet nevybavených výmazov	336	390	449	450	400	396	547	93
Počet výmazov spolu	6255	7682	8000	7685	9242	9273	11 283	5581
Podiel nevybavených výmazov (%)	5,3	5,1	5,6	5,9	4,3	4,3	4,8	1,7

P r a m e ň: vlastné spracovanie.

ročenkou, v ktorej sú okrem iného uvedené dáta týkajúce sa agendy Obchodného registra. Ak porovnáme údaje o počte nevybavených výmazov v SR a v ČR, dospějeme k záveru, že v ČR pracujú súdey „efektívnejšie“. Dokumentujú to údaje v tabuľke 4.

Z údajov v tabuľke vyplýva, že v SR zostávalo v každom skúmanom roku viac obchodných spoločností nevymazaných z Obchodného registra. Keďže až výmazom subjekt podnikania fakticky aj právne zaniká, dosť veľa subjektov takto zostáva v dlhodobej „agónii“. Svetová banka v dokumente Doing Business publikuje informácie o konkurzoch v jednotlivých krajinách. Podľa informácií z roku 2007 v SR trvalo konkurzné konanie cca 4,7 roka, kým v Japonsku 0,5 roka. Miera uspokojenia veriteľov, t.j. percento hodnoty z pohľadávky sa pohybovala na úrovni 39,6%, kým v Japonsku na úrovni 92,4%. Založenie podniku trvalo na Slovensku 52 dní a bolo s ním spojených cca 9 procedúr. V ČR to bolo 40 dní.

Z dokumentu 2013 SBA Fact Sheet Slovakia uvádzame niektoré informácie, ktoré sa vzťahujú na začatie a ukončenie činnosti podnikov v SR v roku 2012.

Tabuľka 5. Vybrané ukazovatele o začatí a ukončení činnosti podnikov v SR za rok 2012

Ukazovateľ	Odstup od priemeru EÚ	
	SR	Priemer EÚ
Čas potrebný na založenie podniku (v kalendárnych dňoch)	18	14
Náklady potrebné na založenie podniku (% príjmu na obyvateľa)	1,8	4,98
Minimálny vložený kapitál (% príjmu na obyvateľa)	21	16
Čas potrebný na prevod majetku (v kalendárnych dňoch)	17	36
Čas potrebný na likvidáciu podniku (v rokoch)	4	1,94
Náklady na likvidáciu podniku (náklady na vymoženie dlhu ako % majetku dlžníka)	18	10,64
Celková lehota potrebná na preplatenie faktúr podniku (dni)	44	53
Neuhradené platby (% celkového obratu)	3,3	2,91
Náklady na vymáhanie zmlúv (% pohľadávky)	30	20,6
Sila práv podľa zákona	9	7
Miera podpory pre poskytnutie druhej šance	78	81

P r a m e ň: *SBA Fact Sheet Slovakia*, European Commission, 2013, s. 6-8.

Z vybraných ukazovateľov vyplýva, že na Slovensku sa oveľa rýchlejšie podnik vytvorí, ako sa ukončí jeho činnosť. Pritom podnikatelia by v mnohých prípadoch mali radi vysporiadané povinnosti spojené s ukončením aktivít v jednom podniku, aby mohli pokračovať v iných aktivitách. Vypovedá o tom aj ukazovateľ miery podpory pre poskytnutie druhej šance. Vychádza z princípu 2 zakotveného v Small Business Act: uistenie sa, že čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, dostanú druhú šancu. Podľa uvedenej správy Slovensko poskytuje pomerne nepriaznivé podmienky pre čestných podnikateľov, ktorým sa nedarilo a chcú začať odznova.

3. Dôsledky zrušenia a zániku podniku

Zrušenie podnikateľského subjektu je prirodzeným ekonomickým javom. Každý deň vo svete aj u nás vzniká a zaniká určitý počet subjektov. Aj s vytvorením aj so zrušením subjektu sú spojené určité náklady. Kým však v prípade vytvorenia podnikateľského subjektu je šanca, že obetované prostriedky sa zúročia a vrátia späť, v prípade zrušenia podniku, žiaľ, nastáva najmä v podmienkach ekonomiky SR situácia, že sa ruší jediný zamestnávateľ v danom regióne. Ešte k horšej situácii dochádza, keď ide o ekonomicky zaostalé regióny a o zrušenie subjektu, ktorý je jedným z mála potenciálnych zamestnávateľov.

V tabuľke 6 uvádzame prehľad o tom, aké výdavky je potrebné vynaložiť pri jednotlivom spôsobe zrušenia podnikateľského subjektu, a ako dlho konkrétny spôsob zrušenia trvá z pohľadu zákonných lehôt. V tabuľke je doba zrušenia podniku uvedená v zmysle stanovených zákonných lehôt. Pri zrušení subjektu rozhodnutím konkurzného súdu je doba trvania zrušenia rôzna, závisí od konkrétneho spôsobu zrušenia ako aj od práce správcov konkurznej podstaty a súdov; významná je pritom aj súčinnosť samotných podnikateľských subjektov.

Tabuľka 6. Prehľad výšky výdavkov a dĺžky trvania zrušenia podnikateľského subjektu

Spôsob zrušenia	Výška výdavkov	Doba trvania
Uplynutím času	86,- Eur + výdavky na účtovné práce	cca 110 dní
Rozhodnutím spoločnosti	86,- Eur + výdavky na účtovné práce	cca 110 dní
Rozhodnutím registrového súdu	nemá majetok = 0,- Eur likvidácia = min. 33,19 Eur	bez uvedenia lehoty
Rozhodnutím konkurzného súdu pri nedostatku majetku	max. 1 659,70 Eur (nespotrebovaná časť sa vráti)	cca 70 dní

P r a m e ň: vlastné spracovanie.

Ťažko vyčísliteľné sú však náklady, resp. ujma a škody, ktoré vzniknú v dôsledku zrušenia a zániku podniku. Prejavujú sa buď v podobe nákladov/výdavkov alebo v podobe ujmy na príjmoch a doľahnú na:

- 1) samotný podnik (vlastníkov), a to prostredníctvom:
  - vynaložených výdavkov na zvýšenie kvalifikácie, ktoré sa nezhodnotili,
  - na vyplatenie odstupného prepusteným zamestnancom,
- 2) zamestnancov a ich rodinných príslušníkov, ktorí prídu o príjmy zo závislej činnosti,
- 3) veriteľov, ktorí prídu o svoje pohľadávky,
- 4) štát, ktorý utrpí ujmu tým, že:

- vynaložil výdavky spojené s dosiahnutím vzdelania zamestnancov, ktorí prišli o možnosť využiť svoj potenciál v prospech rozvoja obchodnej spoločnosti,
- musí vynakladať výdavky v súvislosti s vyplácaním podpory v nezamestnanosti, prípadne vypláčať ďalšie sociálne dávky,
- stratí príjmy v podobe daňových príjmov z dane z príjmov fyzických a právnických osôb,
- vynaloží prostriedky na podporu tvorby nových pracovných miest,
- 5) vyššie územné celky, ktoré prídu o príjmy z dane z motorových vozidiel a o podielové príjmy,
- 6) obce, ktoré prídu o príjmy z dane z nehnuteľností a o podielové príjmy,
- 7) komunitu, región, ktorý
- stratí ekonomický subjekt, ktorý vytvára pracovné príležitosti a zdroje potrebné pre jeho rozvoj,
- rieši problémy spojené s chudobou a kriminalitou.

Sme si vedomí toho, že výpočet subjektov a výdavkov, škôd a ujmy, ktoré zrušenie a zaniknutie podniku vyvolá, nie je konečné. No aj z naznačeného odpočtu vyplýva, že je lepšie radšej krízovým situáciám predchádzať a správať sa zodpovedne. Tak by sa podnik mohol ďalej aktívne podieľať na tvorbe hodnôt. V opačnej situácii, ak sa podnik nespráva zodpovedne, hazarduje s hodnotami, ktoré vložil do podnikania a ktoré v jeho priebehu získal. Na jeho hazard však, žiaľ, doplácajú ďalšie subjekty.

Na zabezpečenie nárokov zamestnancov na mzdu a náhradu mzdy v prípade, keď vznikne platobná neschopnosť zamestnávateľa a na zabezpečenie súdnych trov v súvislosti s uplatnením nárokov z pracovného pomeru zamestnanca na súde z dôvodu zrušenia zamestnávateľa vrátane trov právneho zastúpenia slúži garančné poistenie. Garančné poistenie je poistenie pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojovanie nárokov zamestnanca a na úhradu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie. Po vyplatení dávky garančného poistenia sa podnik – zamestnávateľ stáva dlžníkom Sociálnej poisťovne a poisťovňa sa stáva veriteľom dlžníka. Ak súd rozhodne o odmietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu alebo zastaví konkurzné konanie z iného dôvodu ako pre nedostatok majetku, zamestnávateľ je povinný vrátiť Sociálnej poisťovni sumu vyplatenej dávky garančného poistenia zvýšenú o úrok vo výške diskontnej úrokovej sadzby platnej v deň jej vrátenia, a to do troch dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu o odmietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu alebo o zastavení konkurzného konania. V roku 2011 bol počet poberateľov dávok garančného poistenia z garančného fondu 533, v roku 2012 to bolo 440 poberateľov a v roku 2013 menej, 379 poberateľov. Priemerná výška dávky garančného poistenia bola v roku 2011 na úrovni 1 078 Eur, v roku 2012 na vyššej úrovni (1265 Eur) a v roku 2013 na úrovni 1 069 Eur. Kumulatívne výdavky na dávky garančného poistenia

v roku 2011 boli 6 888 369 Eur, v roku 2012 boli vo výške 6 673 347 Eur a v roku 2013 vo výške 4 861 641 Eur.

Pre zlepšenie daného stavu je potrebné riešiť problémy, ktoré existujú v doteraz platnej legislatíve, a to aj v zákone o konkurze a reštrukturalizácii, kvôli ktorým sa konkurzné konanie predlžuje a neskoro dochádza k výmazom z Obchodného registra. Predpokladá to však aj právnu úpravu Obchodného zákonníka tak, aby jednotlivé typy obchodných spoločností (najmä spoločnosti s ručením obmedzeným a akciové spoločnosti) nezneužívali svoje postavenie v systéme zainteresovaných skupín. Problémy však treba riešiť aj v súdnictve SR, aby sa riešenie obchodných problémov riešilo skôr a efektívnejšie, ako je to v súčasnosti.

Záver

Zrušenie a zánik podnikateľských subjektov je imanentnou súčasťou každej trhovo orientovanej ekonomiky. V stati sme sa zamerali na analýzu spôsobov zrušenia podniku z aspektu toho, z akých dôvodov, resp. pre akú nečinnosť podnikateľského subjektu môže súd využiť príslušný spôsob zrušenia podniku (právne aspekty zrušenia podnikateľského subjektu) a aké náklady, resp. aké škody a ujmy v súvislosti s nimi vznikajú (ekonomické aspekty zrušenia podnikateľského subjektu).

Vhodná právna úprava zrušenia podnikateľských subjektov plní ochrannú funkciu a je filtrom proti tomu, aby ekonomický neúspech jedného podniku negatívne nepostihol väčšiu skupinu podnikateľov alebo zainteresovaných subjektov, ktoré sú s ním vo vzťahu. Včasné zrušenie podniku (či už jeho likvidáciou, alebo prostredníctvom konkurzu) zabráni negatívne ekonomickému pôsobeniu neúspešného subjektu, a tým aj tomu, aby takýto subjekt zvyšoval svoje záväzky a znižoval svoje aktíva na úkor tretích osôb. Pokiaľ sa tomu včas nezabráni, platobná neschopnosť jedného subjektu postupne vyvoláva platobnú neschopnosť ďalších subjektov.

Stať predstavuje jeden z možných pohľadov na problematiku zrušenia a zániku podnikateľských subjektov, a to tak z ekonomického, ako aj právneho aspektu, s akcentom na spoločensky zodpovedné podnikanie.

Bibliografia

- Boeger N., Murray R., Villiers Ch., *Perspectives on Corporate Social Responsibility*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham 2008.
- Bussard A., Marček E., Markuš M., Bunčák M., *Spoločensky zodpovedné podnikanie*, Nadácia Integra, Nadácia Pontis, Panet, Bratislava 2005.

- Durica M., *Zrušenie, likvidácia a zánik obchodných spoločností*, 3. Časť, „Justičná revue“ 2004, 56, č. 1.
- Eliáš K., *Zrušení obchodní společnosti, IV, Likvidace obchodní společnosti*, „Právník“ 1994, č. 4.
- Jones T.M., *Corporate Social Responsibility revisited*, „California Management Review“ 1980, vol. 38, no 3.
- Kupkovič M., *Podnikové hospodárstvo*, Sprint Vfra, Bratislava 2003.
- Patakyová M. a kol., *Obchodný zákonník, úplné znenie zákona s výkladom a judikátmi*, in: *EPP 2002*, č. 5-6, *Poradca podnikateľa*, Žilina 2002.
- Patakyová M., *Obchodný zákonník komentár*, C.H. Beck, Praha 2006.
- Pavlík M., Bělčík M. a kol., *Společenská odpovědnost organizace – CSR v praxi a jak s ní dál*, Grada Publishing, Praha 2010.
- Pelikánová I. a kol., *Obchodní právo*, díl. I. a II, Codex, Praha 1993.
- Petřík T., *Ekonomické a finanční řízení firmy*, Grada Publishing, Praha 2005.
- Richter T., *Insolvenční právo*, ASPI, Praha 2008.
- SBA, *Fact Sheet Slovakia*, European Commission, 2013.
- Sedlák M. a kol., *Podnikové hospodárstvo*, Iura Edition, Bratislava 2007.
- Vlachynský K., *Podnikové financie*, Súvaha, Bratislava 2002.
- www.justice.gov.sk [10.09.2014].
- www.statistics.sk [10.09.2014].
- Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zuzák R., Kónigová M., *Krizové řízení podniku*, Grada Publishing, Praha 2009.

Dissolution and discharge as part of an enterprise's life cycle in the context of Corporate Social Responsibility

Abstract. *This article deals with the economic and legal aspects of the dissolution and discharge of enterprises in the Slovak Republic, from a Corporate Social Responsibility point of view. The aim of the article is to characterize and analyze the methods of the dissolution of enterprises. The theoretical part of the article presents the reasons which are connected with the dissolution and discharge of enterprises, as well as, actual legal regulations of the methods of the dissolution of enterprises. The analytical part of the article compares the methods of the dissolution of enterprises according to the Slovak legal system. It includes analysis of secondary data on the discharge of Slovak enterprises in the years 2006 – 2012. Attention is given to the negative consequences of the dissolution and discharge of enterprises on various stakeholders.*

Keywords: *dissolution, discharge, enterprises, stakeholders, Corporate Social Responsibility*